

talitii dies ignorantur, quorumque reliquiarum nihil reperitur, paucissimi vero quorum dies mortis vel passionis scitur, idcirco nulli eorum memorias celebrari vel templa construi contingit, istorum paucitate intra illorum multitudinem delicatescente.

Inter hæc sciendum quia in Veteri Testamento post tabernaculum a Moyse in deserto perfectum juxta exemplar sibi divinitus ostensum, unum fuit templum a Salomone constructum, nec præter illud alicubi hostias immolari licitum erat. Quæ omnia tunc in figura erant, cum necdum tempus venerat extruendæ aræ, in qua singularis Agnus immolatus typicis hostiis finem imponeret, atque in se cuncta quæ illo tempore inenarrabilibus mysteriis adumbrabantur, impleta doceret. Abolitis ergo veteris legis sacramentis, sanctorum quoque memoria qui illo tempore fuerunt, quique ipsa tam vocibus quam actibus prætulerunt symbola futurorum jure (quantum ad cultum celebrem pertinet) subsedit, ut nec in Ecclesia sub eorum nominibus preces fundantur, nec sacella construantur. Nunc autem sublato velamine figurarum, et veritatis luce revelata, per totum

A mundum ubique gentium construuntur et dedicantur ecclesiæ in sanctorum nominibus, ad laudem et gloriam nominis ejus qui mirabilis est in sanctis suis, donec perveniamus ad illud unum et singulare templum, regni scilicet cælestis ingressum, post quod non erunt multa templa, sed unum templum, et dicitur: *In ecclesiis benedicite Deo*, quia una erit Ecclesia ex decem sanctis angelis et hominibus congregata, et tunc erit Deus omnia in omnibus. Hoc est illud templum, hæc illa ara, interque duo legitur Zacharias interfectus fuisse. Ait enim *a sanguine Abel justis*, etc. (*Matth. xxiii, 35.*) Abel, qui *luctus* vel *vapor* interpretatur, sanctos designant, qui Domini passionem præcesserunt. Zacharias vero qui *in memoria Domini*, vel *memorans Domini* dicitur, eos designat qui passi sunt vel patienter a passione Domini usque ad finem sæculi. Et bene inter templum et altare occisus dicitur, quia intra aram Domini passionis et ingressum regni cælestis multitudo omnium sanctorum pro Christo patietur, donec regnum Dei manifestetur.

ANNO DOMINI DCCCCXI.

SERGIUS PAPA III.

VITA SERGII PAPÆ III.

(Apud Mansi, Conc. ampliss. col. tom. XVIII, pag. 249.)

Bergius ille nefandus, Adelberti Tusciæ marchionis armis potentissimis fretus, homo vitiorum omnium servus, omniumque facinorosissimus, qui una cum Stephano sexto in Formosum papam supra modum sævierat, sedem Christophori, non Formosi, ut memoria lapsus asseruit Luitprandus, invasit; adeoque ab omnibus non legitimus pontifex, sed invasor sedis apostolicæ est habitus. Ex presbytero, non ex diacono, vel episcopo, ut habent Luitprandus et Sigebertus, factum esse pontificem indicant Acta concilii Romani, sub Joanne IX celebrati. Ambitione sedis apostolicæ ad Francos se contulit, ait Sigebertus, et eorum auxilio Christophorum invasorem capiens, et in carcerem trudens, latenter Romam ingressus, papatum invasit, et Romanos minis ac terroribus perpulit ut omnes ordinationes Formosi irritas haberent. Eundem etiam ordinatorum a Formoso papa exordinasse, novasque eorum ordinationes superinduxisse, testatur Auxilius apud Sigebertum, in dialogo quem hoc tempore contra intestinam discordiam Romanæ Ecclesiæ de ordinationibus et exordinationibus Romanorum pontificum, aliorumque ab iis ordinatorum, scripsit. Ne quis vero pusillanimitas ex hoc facto scandalum accipiat, meminere patrata esse hæc ab invasoribus et intrusis, pontificis nomen usurpantibus, et illegitime thronum apostolicum invadentibus, quique censura Ecclesiæ non tam apostolici quam apostatici erant nominandi qui autem legitime creati sunt Romani pontifices, ut Joannes IX, ista vehementer sunt exsecrati. Unde non est mirandum quod Sergius cum Stephano sedis apostolicæ invasore potentissimo, ea quæ sacrile-

C gibus inconcessa sunt tentaverit et usurpaverit. Alienorum invasor, grassator est; at quis ab isto justa legitimaque omnia requirat? Et licet, quod mirandum est, Sergius talis fuerit, et ad sacrilegium nefandum turpissimam impudicitiam addiderit, et ex Marozia, nobilissimi illius scorti Theodoræ, de qua Luitprandus libro secundo, cap. decimo tertio, filia, filium Joannem nomine procreaverit: tamen eo honoris et reverentiæ fideles omnes, præsertim longe positi Boreales populi, prosequerentur Romanam Ecclesiam, ut quemcunque in ea sedentem audirent nomine tenus pontificem, eundem, mirum dictu, nulla habita discussione ejus ingressus, ut Petrum colerent. Nam ab hoc Sergio Codoniensem et Hamburgensem pullia accepisse testatur Crantzius libro tertio Historiæ ecclesiasticæ, cap. 1. Bremensem Ecclesiam a potestate et jurisdictione Coloniensis, aliter quam auctoritate Formosi papæ in concilio Triburiensi statutum fuerat, plane exemptam fuisse scribit Adam lib. 1, cap. 42, Unde nemo non intelligit quanta providentia Ecclesiam universam Deus optimus regat et gubernet, quæ cum meretricum arbitrio inflammaretur, omnia mala et scandala increbrescerent, magnoque schismate scindenda motueretur, eandem ab hæresi et schismate omni ita defenderit, ut potius omnes ubique gentium fideles eidem fidei vinculo et obedientiæ fœdere juncti persisterent firmiterque adhærerent. Postquam triennio sedem invasam occupasset, defunctus est anno Domini 910 (a), ut infra patebit ex initio pontificatus Joannis X.

(a) Rectius an. 911, ait Pagius ad an. 910.